

Balassi Bálint Egy katonanének című művének elemzése

HOGYAN ELEMEZZÜNK?

1. A verselemzések egyik fontos eleme a mű olvasóra gyakorolt hatásának kifejtése.

a. Az alábbiakban egy József Attila-verset olvashatsz. Fejtsd ki véleményed a vers mondanivalójával kapcsolatban! Hogyan hatott rád ez a vers? Mi az, ami tetszett benne? Mi az, ami nem? Értékelj a verset!

József Attila egyik legfájdalmasabb verse édesanyjának állít emléket. A lírai én gyermeki énjének megjelenése elemi erővel hat az olvasó érzelmeire. A saját sorsunkat, édesanyánkhoz fűződő szoros kapcsolatunkat idézi meg a vers. Az eleinte vádaskodó, számon kérő hang is a gyermeki tudatot hozza felszínre. Nagyon magával ragadott a vers, mert az egyszerű, naiv, de igen erőteljes gyermeki érzések kerülnek elém a szavakba öntve. Az emberi ösztönök világába is elkalauzol a vers.

b. Hallgasd meg ugyanennek a versnek a megzenésített változatát! Foglald össze 3-4 mondatban, befolyásolta-e, megváltoztatta-e a versről alkotott véleményed!

A vers megzenésített változata hasonló érzéseket ébresztett bennem. A ritmus, a választott hangszer alátámasztja a mű mondanivalóját. Pontosan a vers által bennem felszínre kerülő érzéseket erősítette fel, összhangban volt a vers világával.

2. Nem csak hosszabb terjedelmű, több versszakos művek elemzését lehet elkészíteni. Az alábbiakban egy alig két szóból álló verset olvashatsz.

Szerzője Szemlér Ferenc, romániai magyar költő, író, műfordító, kritikus, aki 1906–1978 között élt.

Fogalmazd meg a mű mondanivalóját, vizsgáld meg képi világát, nyelvi elemeit (vagy épp a nyelvi elemek hiányát)!

E vers rövidsége és tömörsége ellenére is kerek, egész. A cím felidézi korunkat, amikor az atomfegyverek már bármit elpusztíthatnak egy pillantás alatt, ha rossz kezekbe kerülnek. A cím által felidézett érzést teljesíti ki a vers, több szempontból is. Egyrészt E/1-ben szólal meg a lírai én, ezáltal sokkal személyesebb, közvetlenebb hangot üt meg. Másrészt a múlt idejű igék használata lezárttságot sugall. Mintha már megtörtént volna a csapás: az élet bevégeztetett.

Ám olvasóként megtehetjük azt is, hogy másféleképpen közelítünk a műhöz. Amennyiben az első szavát („éltem”) a mai *életemet* szavunk régies formájának tartjuk, máris új értelmet nyerhet a vers: az életemet félttem. Ekkor a múlt idejűség helyett a jelen félelme bontakozik ki. A cím adja meg a magyarázatot, mitől is félti életét.

Feltűnő az írásjelek hiánya. Ezek nélkül nem tudhatjuk biztosan, mi is a kapcsolat a két szó között. Az olvasói szabadságunk ezért elég nagy. Ebből is kitűnik, hogy a többértelműség, a szavak másodlagos jelentése a költészet egyik legjellegzetesebb vonása.